

Михайло Ониськів
МИКОЛА ЧАЙКОВСЬКИЙ – ДОСЛІДНИК
ВИДАТНИХ УКРАЇНЦІВ
Редакція газети «Вільне життя»

Розкрито внесок М. Чайковського у популяризацію імен видатних діячів української науки і культури.

Видатний український математик, педагог і громадський діяч Микола Андрійович Чайковський (1887-1970) був великим знавцем літератури, мови, музики й театру, мистецтва взагалі. 1956 р. у двотомнику «Іван Франко у спогадах сучасників» він друкує слово про Великого Каменяра, з яким був знайомий ще з 1894 р. і поему якого «Мойсей» слухав у залі «Міщанського братства» в м. Тернополі восени 1911 р.

14 вересня 1965 р. «Літературна Україна» публікує його розвідку про Олександра Кошиця «Талант диригента» (з його капелюю на початку двадцятих два роки мандрував по країнах Європи).

Дуже цікавий матеріал М. Чайковського «Скапана свічка» подала 10 жовтня 1965 р. газета «Культура і Життя». Публікація була приурочена до 100-ліття знаного західноукраїнського композитора Дениса Січинського.

27 вересня 1967 р. «Молодь України» опублікувала його статтю «Поет німого числа» (до 75-ліття від дня народження найталановитішого алгебраїста нашого століття Михайла Кравчука). 11 травня 1968 р. та ж газета вмістила його велику публікацію «Варті пам'яті й шані» – про фізика й електротехніка Івана Пулюя, лікаря-хіміка Івана Горбачевського, яким не судилося працювати на рідній землі, і про гуцульського архітектора Івана Левинського, якому пощастило збагатити рідну землю, у тому числі й Тернопілля, чудовими архітектурними пам'ятками. У цій же газеті з М. Чайковським у співавторстві я опублікував статтю про знаного математика Мирона Зарицького, яка перед тим була надрукована тернопільським «Вільним Життям» 22 серпня 1968 р.

Не можна обминути і дуже цікавих мемуарних сторінок професора М. Чайковського «Бережани мої», що були опубліковані в числі восьмому за рік 1969 львівського журналу «Жовтень».

У роках 1967-1968, під час моєї праці в редакції молодіжного часопису «Ровесник» у Тернополі, ми з професором М. Чайковським

інтенсивно листувалися. Мене приваблювали зміст його листів, образна мова (лицезрїти, надполтвянська столиця, рукостиск і т. д.). Але ті листи були цікаві насамперед тим, що розкривали те, чого чи кого, по суті, ще ніхто з нас тоді не знав: Пулюй, Горбачевський, Кравчук...

Ці листи я опублікував спочатку 18-28 травня 1994 р. на сторінках газети «Тернопіль Вечірній», а відтак у щорічнику «Тернопілля-97» (с. 146-153). Головний редактор «Літературної України» Петро Перебийніс повідомив, що надіслані мною до цієї редакції листи М. Ч. він постарается надрукувати у березні 2007 р.

Упродовж своєї журналістської і видавничої праці я виконав усі заповіді Миколи Чайковського. Так, з моєї подачі регіональний щорічник «Тернопілля-95» помістив його розвідку «Володимир Левицький», «Число Шехерезади» та спогади про композитора Дениса Січинського «Скапана свічка».

Дещо вдалося опублікувати мені з надісланого ним і в радянські часи. Все це спричинилося до того, що нині ім'я професора Миколи Чайковського широко знане в Україні. А вже тепер, 31 березня 2007 р., коли я вичитую ці тези, по телевізору (Тернопільське ТТБ) йде цікава передача, підготовлена нами спільно з професором Г. Возняком, про життя і наукову діяльність нашого славного земляка – Чайковського, сина Чайковського. Робимо отож усе, аби не скапала свічка нашої пам'яті про велику Людину, яка випромінювала світло для інших.